

Folkehelseprofiler og statistikkbanker – datakilder for helsen i Norge

Heidi Lyshol, Avdeling for helse og ulikhet

2022

1

Disposisjon

- Lov om folkehelsearbeid
- Datagrunnlag
- Hvordan presenteres statistikken?
- Vurdering av tallene
- Veiledning og hjelp på nettsidene

2

Bakgrunn

- Samhandlingsreformen
  - Forebygge mer, behandle tidligere og samhandle bedre
- Folkehelseloven
  - Et mer systematisk og langsiktig folkehelsearbeid
  - Politisk forankring lokalt
  - Samarbeid på tvers av sektorer
  - Prinsipper som:
    - Utjevne sosiale helseforskjeller
    - «Helse i alt vi gjør»
    - Bærekraftig utvikling
    - Føre var-prinsippet
    - Oppstrøms heller enn nedstrøms

FHI -

3

Lov om folkehelsearbeid:

Kommunen (§ 5):

- skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.
  - Opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig
  - Kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene
  - Kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse

4

Lov om folkehelsearbeid:

Kommunen (§ 5):

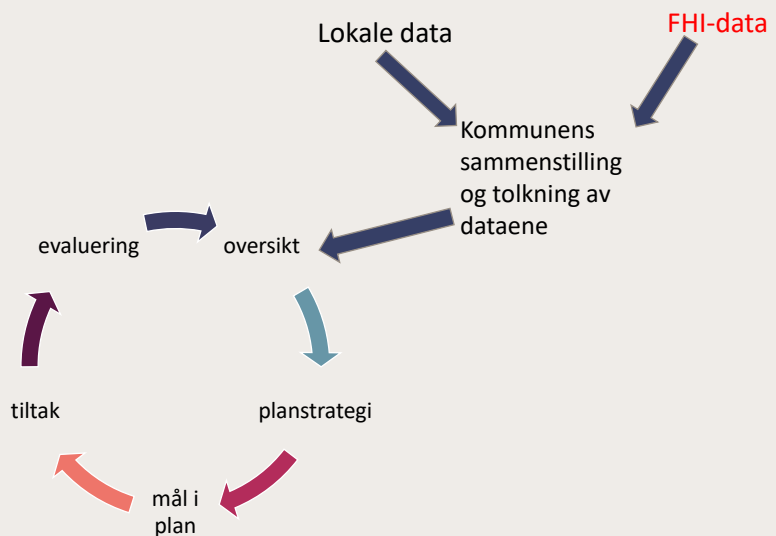
- skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.
  - Opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig
  - Kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene
  - Kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse

5

Systematisk folkehelsearbeid i kommunen

-FHIs bidrag

6

Datagrunnlag

- Sentrale registre
- Andre relevante datakilder med data ((på kommunenivå: registre/skoleundersøkelser))
- Spørreundersøkelser

7

Noen datakilder – fylker/kommuner

- Norsk pasientregister
- NAV
- SSB (helseundersøkelser)
- Nasjonal utdanningsdatabase (SSB)
- Utdanningsdirektoratet (skoleundersøkelser/Ungdata)
- HEMIL-senteret (skoleundersøkelsen HBSC)
- Det sentrale folkeregister
- Valgdirektoratet
- Abortregisteret
- Dødsårsaksregisteret
- Hjerne- og karregisteret
- Medisinsk fødselsregister
- Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS)
- Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK
- Reseptregisteret
- Vannverksregisteret
- KUHR, Helsedirektoratet
- Barnevekststudien, FHI
- Vernepliktsverket (sesjonsdata)
- KOSTRA, SSB (tannhelse)

8

Hvordan presenteres statistikken?

Folkehelseprofiler

Statistikkbank for Eneførsørgere - under 45 år, andel (prosent). Tabellen viser andelen av ulike familietyper og livssituasjoner for personer under 45 år som er eneførsørgere, fordelt på år fra 2004 til 2018.

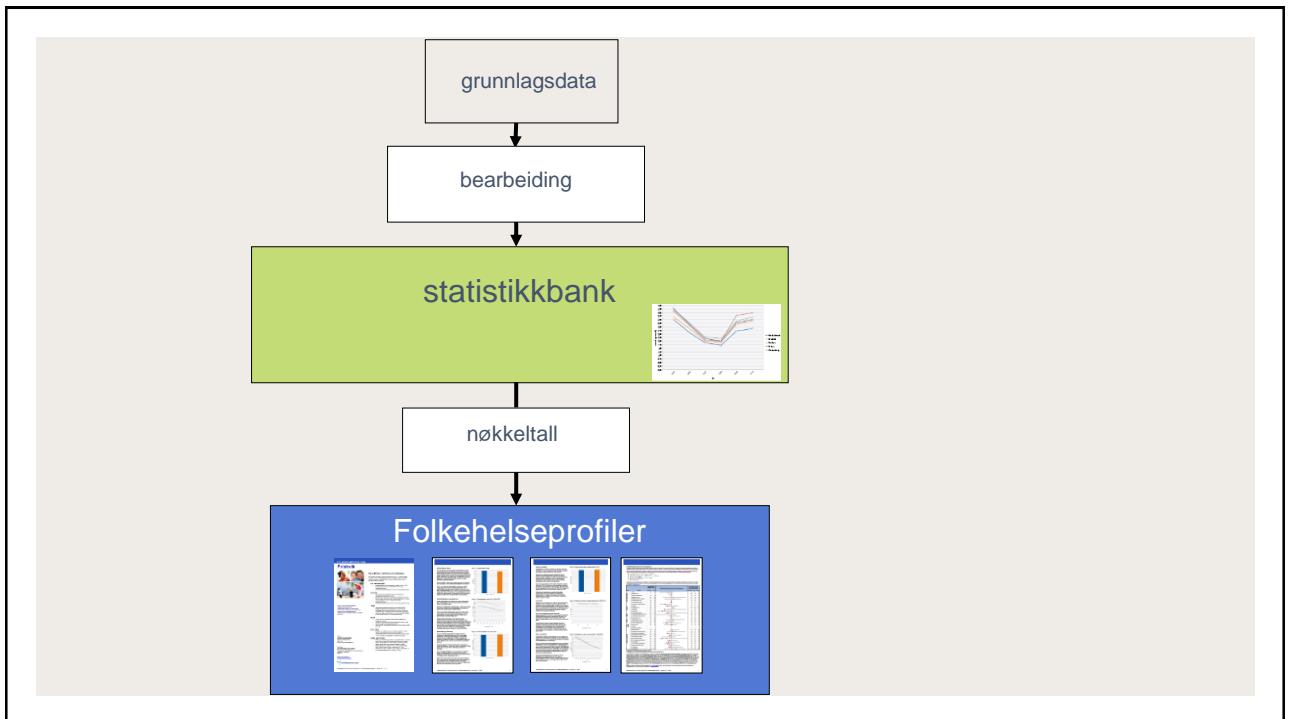
Utdrag	2004-2004	2005-2005	2006-2006	2007-2007	2008-2008
Enfamilie	21	20	19	19	19
Enfamilie med barn	20	20	21	21	21
Enfamilie uten barn	22	21	20	21	21
Enfamilie med barn og voksne	24	23	22	22	22
Enfamilie uten barn og voksne	24	23	22	22	22
Enfamilie med barn og voksne og voksne	23	22	21	21	21
Enfamilie uten barn og voksne og voksne	19	18	18	17	17
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne	14	14	14	14	13
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	17	16	15	15	14
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	17	16	15	14
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	18	18
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	22	22	22	22	22
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	22	21	21	21	20
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	23	22	22	22	21
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	17	17
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	18	18
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	17	17	17
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	18	18
Enfamilie uten barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	17	17
Enfamilie med barn og voksne og voksne og voksne og voksne	18	18	18	18	18

Statistikkbanker

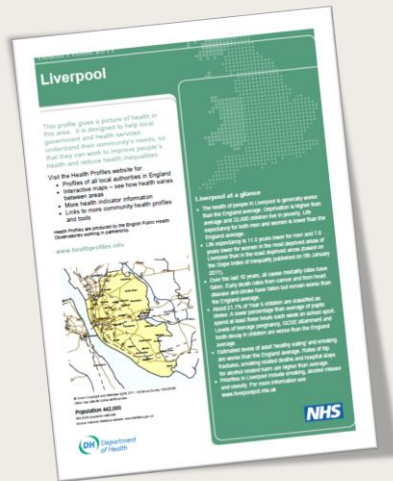
Folkehelse rapport / Faktaark

9

10

Inspirasjon fra England, National Health Observatories

11

Folkehelseprofiler

- For kommuner
- For fylker
- For bydeler i de fire største byene

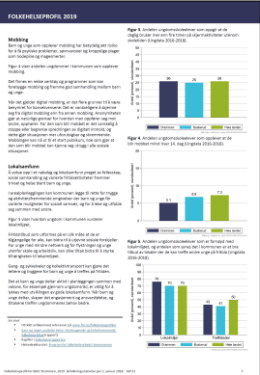
Hovedtema 2021: Fysisk aktivitet

12

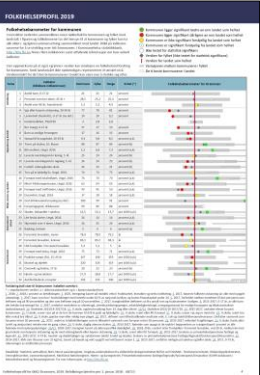
Noen hovedtrekk

Mer informasjon om utvalgte tema

Folkehelsebarometer

FHI -

13

13.10.2022

Med utgangspunkt i brukernes behov

- Raskere oppdatert statistikk
- Data for å vise variasjonen innad i kommunene
- Hjelp til tolkning av statistikken
- Fleksibel presentasjon av statistikk for å bruke videre i rapporter
  - Mulighet for automatisk oppdatering (API inn til våre tall)
- Flere indikatorer
  - Sosial ulikhet
  - Positive indikatorer (livskvalitet, trivsel, grøntområder)
- Samlet nettsted med «nøkkeltall» til kommunene

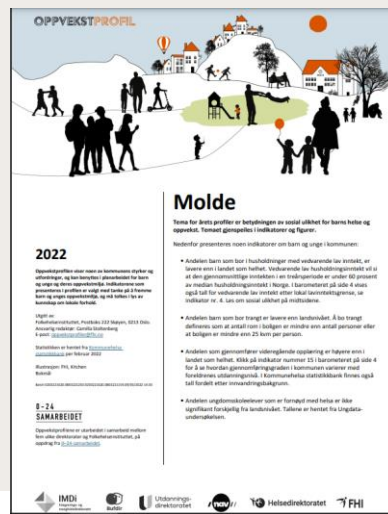
FHI -

14

Temaspesifikke barometre/profiler: Oppvekstprofiler!

(<https://www.fhi.no/fp/oppvekst/hent-oppvekstprofil/>)

- Egne barometre for utvalgte temaområder
- Hensikt:
  - Bidra til tversektorielt samarbeid
  - Skape engasjement hos flere sektorer
  - Ulike sektorer kan nyttiggjøre seg de samme verktøyene

FHI - Tema 2022: Sosial ulikhet

Tema	Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Molde
Befolkning	1 Befolkningsvekst	0,34	0,37	0,85	prosent	
	2 Personer som bor alene, 45 år+	24,5	23,6	25,3	prosent	
	3 Valgdelaktighet, 2017	79	77	79	prosent	
	4 Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	84	81	82	prosent	
	5 Læringstest (husholdnings), 0-17 år	9,8	10	12	prosent	

Tema	Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Molde
Helse og sykdom	28 Forebygg med helse, Ungdata 2015	79	71	72	prosent (a,k)	
	29 Psykiske sympt./td, primærh.t., 15-29 år	138	144	152	per 1000 (a,k)	
	30 Muskel og skjelett, primærh.t., (ny def.)	319	341	319	per 1000 (a,k)	
	31 Hjerte- og karsykdom (ny definisjon)	16,7	16,7	17,9	per 1000 (a,k)	
	32 Lungesyk, nye tilfeller	49	55	58	per 100 000 (a,k)	
	33 Antibiotikabruk, resepter	357	371	360	per 1000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekn., meslinger, 9 år	91,7	95,2	95,1	prosent	

- Signifikant bedre enn landet for dette året/disse årene
- Signifikant verre enn landet
- Skiller seg ikke signifikant (skyldes ofte folketall)
- Signifikant annerledes fra landet
- Ikke signifikantstestet
- ◆ Fylkesgjennomsnitt
- | Landsgjennomsnitt
- Spredning mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i Norge

Hva kan folkehelseprofilene brukes til?

- Øyeblikksbilde
- Sammenlikne med landet
  - Obs! Landet ikke alltid et ønsket nivå
- Sammenlikne med de andre kommunene i fylket
- Kan se flere indikatorer samtidig

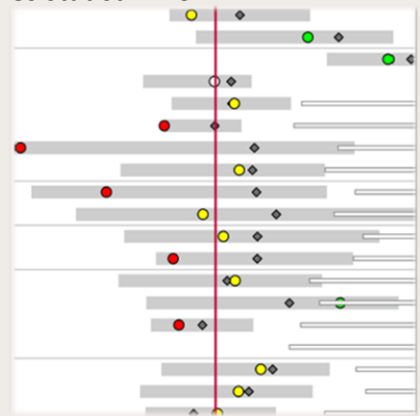

FHI -

17

Hva kan folkehelseprofilene ikke brukes til?

- Se på viktige folkehelseutfordringer som det ikke finnes statistikk for
- Se på ulike aldersgrupper og kjønn
- Se på utvikling over tid
  - Like viktig som nivå

FHI -

18

Levende lenker fra folkehelseprofil til databanker

FOLKEHELSEPROFIL 2019

Folkehelsebarometer for kommuner

Indikatorer viser sammenhengene som eksisterer for kommuner og fylker med indikatorer. Følgende indikatorer viser sammenhengene som eksisterer for kommuner og fylker med indikatorer. Følgende indikatorer viser sammenhengene som eksisterer for kommuner og fylker med indikatorer.

Indikator	Skor	Normale	Fylke	Bygd	Skor (1-7)	Folkehelsebarometer for Midt
1. Alder i år 2019	26	26	26	26	100%	
2. Prosent av befolkning som er 65 år eller eldre	19,8	19,8	19,8	19,8	100%	
3. Prosent av befolkning som er 75 år eller eldre	5,3	5,3	5,3	5,3	100%	
4. Prosent av befolkning som er 85 år eller eldre	1,9	1,9	1,9	1,9	100%	
5. Prosent av befolkning som er 95 år eller eldre	0,2	0,2	0,2	0,2	100%	

KH tidslinje

KH metadata

19

To statistikkbanker

Kommunehelsetatistikkbank

- Tilpasset kommunenivå
- Oppdateres én gang i året
- Kilde til folkehelseprofiler for kommuner og bydeler:

Norgeshelsetatistikkbank

- Tilpasset lands- og fylkesnivå
- Oppdateres fortløpende
- Kilde til folkehelseprofiler for fylker:

Ny felles statistikkbank underveis!

20

Første vurdering

- Lyser det noen varselamper i folkehelseprofilen?
  - Grønne prikker kan også innebære en folkehelseutfordring for kommunen
- Peker relaterte indikatorer i samme retning?
- Hvordan har utviklingen vært over tid?
  - Statistikkbanken viser om det er et engangstilfelle, om man evt. er inne i en synkende eller stigende trend
- Gjelder det alle grupper av befolkningen?
  - I statistikkbanken finnes tall for ulike aldersgrupper og kjønn

21

Vurdering av tallene

- Ved bruk av tall bør man være oppmerksom på:
  - Glidende gjennomsnitt (3-15 års gjennomsnitt)
  - Store aldersgrupper
  - Statistisk testing
  - Alders- og kjønnsstandardisering
  - Prikking (personvern, statistisk utsagnskraft)
- Se opp for rød-grønn-syken!

22

Sykdomsmønsteret sier noe om levevaner, miljø og levekår

- Kommunene ønsker informasjon om miljø og levevaner
- Det finnes mest statistikk knyttet til helsemål, som sykdommer og dødsårsaker
- Sykdomsmønsteret i kommunen kan indirekte gi informasjon om befolkningens levevaner, miljø og levekår

23

Funn må tolkes i lys av lokal kontekst

(§ 5):

Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer:

- a. Opplysninger fra statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen
- b. Kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene
- c. Kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn

24

Levende demonstrasjon av Folkehelseinstituttets informasjonsredskaper

(anbefaler Google Chrome eller Firefox)